

Rooms-Katholiek Kerkgenootschap in Nederland

Persmap

Kerkbalans 2013

Wat is de kerk jou waard?

drs. E.F.J. Duijsens
R.-K. Economencollege

Inleiding

In 2013 wordt voor de 41^e maal de landelijke actie *Kerkbalans* gehouden. Aan de actie nemen vijf kerkgenootschappen deel:

- het Rooms-Katholieke Kerkgenootschap
- de Protestantse Kerk in Nederland
- de Algemene Doopsgezinde Sociëteit
- de Remonstrantse Broederschap
- de Oud-Katholieke Kerk

Deze landelijke actie wordt jaarlijks gehouden ter ondersteuning van de plaatselijke initiatieven in de parochies (geloofsgemeenschappen) om financiën binnen te krijgen. De parochies organiseren zelf hun geldwervingsactie. Dit gebeurt op zeer uiteenlopende manieren, waarbij ruimte is voor plaatselijke tradities. De jaarlijkse geldwerving is nodig om de eigen activiteiten van de parochies te kunnen betalen. Er moeten salarissen van priesters, diakens, pastoraal werkers, secretariaatsmedewerkers, huishoudelijk personeel, kosteren en organisten/dirigenten worden betaald. Gebouwen (kerk, pastorie, parochiecentrum) zijn eigendom van de parochie en moeten door de parochie onderhouden worden. De gebouwen kosten steeds meer geld. Ook diverse andere verplichtingen moeten worden betaald, zoals bijdragen aan het bisdom.

Voor de kerkgenootschappen zijn de opbrengsten uit de actie *Kerkbalans* de grootste inkomstenbron. Door deze jaarlijkse actie worden telkens opnieuw miljoenen Nederlanders bereid gevonden om op vrijwillige basis aan de kosten van het kerkelijke werk bij te dragen.

De informatie die u in deze notitie aantreft, heeft alleen betrekking op de parochies van het Rooms-Katholieke Kerkgenootschap in Nederland. Deze notitie is als volgt ingedeeld:

- In de eerste paragraaf worden de financiële gegevens verstrekt van alle parochies met betrekking tot hun inkomsten en uitgaven over 2011.
- In de tweede paragraaf wordt uitgebreid aandacht besteed aan de inkomsten uit en deelname aan *Kerkbalans*.
- In de derde paragraaf wordt ingegaan op het aantal katholieke kerkelijke accommodaties en het aantal gebouwen dat in 2012 in en buiten gebruik is gesteld. Deze kerkelijke gebouwen zijn nodig om het kerkelijke werk in al zijn veelsoortigheid uit te voeren. Veel van deze gebouwen zijn beschermd vanwege hun monumentaal karakter of zijn beschermd stads- of dorpsgezicht. Van de katholieke kerkgebouwen is ongeveer 40% aangewezen als rijksmonument. Daarnaast is ongeveer 15% aangewezen als gemeentelijk monument dan wel provinciaal monument. Deze gebouwen hebben derhalve een cultureel-historisch belang voor een veel grotere groep mensen dan alleen de parochianen. Toch komt de instandhouding van deze monumentale gebouwen voor een belangrijk deel voor rekening van het R.-K. Kerkgenootschap en zijn leden.

1 Inkomsten en uitgaven van de parochies in 2011

De financiële cijfers zijn ontleend aan de jaarrekeningen van de parochies.

Totale inkomsten

De totale inkomsten van parochies (zie tabel 1) bestaan voor 66% uit inkomsten 'levend geld', hetgeen een optelling is van de bijdragen aan Kerkbalans, de collecten voor de eigen kerk en de vergoedingen voor kerkelijke diensten. De overige inkomsten (34%) zijn afkomstig uit bezittingen en beleggingen.

De totale inkomsten levend geld zijn in 2011 in vergelijking met 2010 met 2,6% gedaald, en bedragen bijna € 109 miljoen (tegen bijna € 112 miljoen in 2010). Ruim de helft van deze inkomsten komen uit Kerkbalans. De inkomsten uit deze geldwervingsactie zijn in 2011 met 3% gedaald tot € 59 miljoen.

De inkomsten uit bezittingen en vermogen zijn in 2011 met ruim € 2 miljoen gedaald (een daling van 4%) tot een totaal van € 55 miljoen.

In zijn totaliteit zijn de inkomsten van de parochies in 2011 met € 5,3 miljoen gedaald (een daling van 3%) tot een totaal van bijna € 164 miljoen. In 2010 was er sprake van een daling van € 3,4 miljoen (2%).

Uitgaven

De totale uitgaven (tabel 2) van de parochies bedroegen in 2011 € 179 miljoen; deze uitgaven zijn in vergelijking met 2010 met 2% gedaald. Het is voor het eerst in de afgelopen jaren dat de uitgaven van de parochies dalen.

De kosten voor gebouwen zijn met € 3,3 miljoen gedaald, de kosten voor personeel met € 1,2 miljoen. De overige kosten voor pastoraat en afdrachten zijn iets gestegen, met € 750.000.

Tekorten

In totaal hadden de parochies in 2011 een tekort van ruim € 15 miljoen (ruim 9% van de inkomsten), dat ten laste van het vermogen en de voorzieningen is gebracht. Dit tekort is iets groter dan dat in 2010 (bijna € 14 miljoen, 8% van de inkomsten).

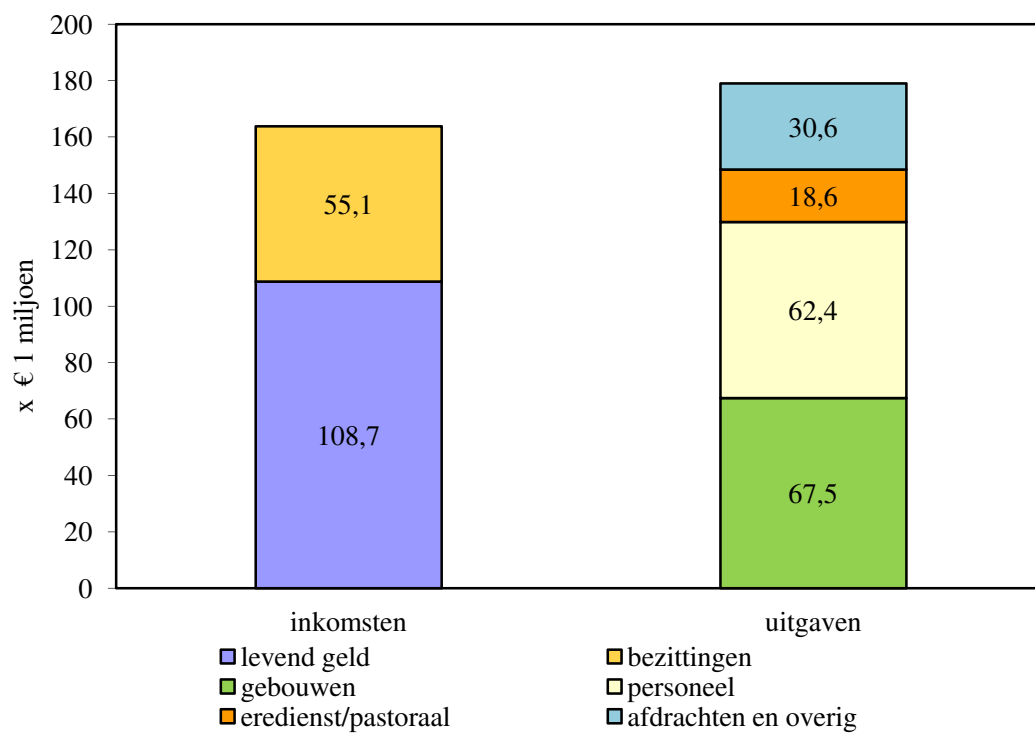
Tabel 1 Specificatie inkomsten van parochies in 2011 (x € 1.000)

	bijdragen Kerkbalans		collecten eigen kerk		vergoeding kerkelijke diensten		totaal inkomsten 'levend geld'		inkomsten bezittingen en beleggingen		totaal inkomsten x € 1.000
	x € 1.000	%	x € 1.000	%	x € 1.000	%	x € 1.000	%	x € 1.000	%	
Groningen- Leeuw.	3.520	52	673	10	984	15	5.177	77	1.566	23	6.743
Utrecht	14.559	42	5.181	15	4.471	13	24.211	70	10.508	30	34.719
Haarlem-Amsterdam	7.869	32	4.524	19	3.196	13	15.589	64	8.629	36	24.218
Rotterdam	8.533	35	4.423	18	2.966	12	15.922	66	8.238	34	24.160
Breda	5.492	40	2.144	16	1.709	13	9.345	68	4.323	32	13.668
Den Bosch	10.808	30	4.182	12	6.082	17	21.072	59	14.892	41	35.964
Roermond	8.179	34	3.949	16	5.289	22	17.417	71	6.948	29	24.365
Totaal 2011	58.960	36	25.076	15	24.697	15	108.733	66	55.104	34	163.837
Totaal 2010	60.731	36	25.535	15	25.396	15	111.662	66	57.477	34	169.139

Tabel 2 Specificatie uitgaven van parochies in 2011 (x € 1.000)

	gebouwen		personele kosten		kosten eredienst/pastoraal		afdrachten en overige kosten		totaal uitgaven x € 1.000
	x € 1.000	%	x € 1.000	%	x € 1.000	%	x € 1.000	%	
Groningen- Leeuw.	2.700	37	2.685	37	739	10	1.194	16	7.318
Utrecht	11.678	31	15.394	41	4.520	12	5.653	15	37.245
Haarlem-Amsterdam	10.195	39	9.044	34	2.655	10	4.561	17	26.455
Rotterdam	9.877	38	8.841	34	2.537	10	4.650	18	25.905
Breda	4.655	31	6.069	41	1.366	9	2.810	19	14.900
Den Bosch	17.811	45	12.231	31	3.806	10	6.144	15	39.992
Roermond	10.536	39	8.157	30	2.965	11	5.540	20	27.198
Totaal 2011	67.452	38	62.421	35	18.588	10	30.552	17	179.013
Totaal 2010	70.774	39	63.608	35	18.208	10	30.189	17	182.779

Figuur 1 Inkomsten en uitgaven van parochies in 2011 (x € 1 miljoen)

2 Ontwikkeling van de inkomsten uit kerkbalans

De inkomsten uit Kerkbalans bedragen in 2011 € 59 miljoen, hetgeen ten opzichte van het voorgaande jaar een daling van 3% is. Daarmee is de sinds 2010 met 0,5% ingezette daling duidelijk versterkt.

Wanneer we per bisdom de ontwikkeling tussen 2010 en 2011 bezien, dan kunnen we constateren dat de onderlinge verschillen in ontwikkeling van de inkomsten niet groot zijn (tabel 3). De meeste bisdommen wijken niet veel af van het landelijke percentage van 3% daling. Positieve uitschieter is bisdom Roermond waar de inkomsten gelijk zijn gebleven; in het bisdom Den Bosch is de daling met 4,6% het sterkste.

Wat betreft het aantal bijdragere (tabel 4), zien we dat 41% van de katholieke huishoudens bijdraagt aan Kerkbalans, gelijk aan dat in 2010. Overigens is het aantal katholieken wel gedaald met 75.000 personen.

Volgens kerkelijke registratie waren er ultimo 2011 4.091.000 katholieken, hetgeen per persoon een Kerkbalans-bijdrage betekent van ruim € 14. Nemen we uitsluitend degenen die daadwerkelijk een kerkbijdrage hebben gegeven (41% van alle katholieken), dan komen we tot een gemiddelde Kerkbalans-bijdrage van circa € 35 per geveer, ofwel circa € 77 gemiddeld per huishouden¹ dat deelneemt aan de actie. In 2010 was dit bedrag € 79.

Op basis van de trend in de opbrengsten in 296 parochies² kan de opbrengst van Kerkbalans in 2012 worden geschat. Naar verwachting zijn de opbrengsten in het afgelopen jaar gedaald met ongeveer 4%, tot een bedrag van € 56,6 miljoen.

¹ Uitgaande van een gemiddelde huishoudgrootte van ongeveer 2,2 personen per huishouden.

² Zij vormen een selectie van parochies met betrouwbare opgaven van de opbrengsten Kerkbalans vanaf 2008 en vormen tevens een representatieve afspiegeling van alle katholieke parochies (wat betreft de verdeling naar bisdom, aantal parochianen per parochie en stedelijkheid).

Tabel 3 Bijdragen Kerkbalans (x € 1.000)

	2010	2011	2012
Groningen-Leeuwarden	3.639	3.520	
Utrecht	15.202	14.559	
Haarlem-Amsterdam	8.035	7.869	
Rotterdam	8.672	8.533	
Breda	5.678	5.492	
Den Bosch	11.326	10.808	
Roermond	8.179	8.179	
Totaal	60.731	58.960	*56.600

* Schatting.

Tabel 4 Deelname van katholieke huishoudens aan Kerkbalans (in %)

	2007	2008	2009	2010	2011
Groningen-Leeuwarden	63	61	62	60	62
Utrecht	57	58	57	55	56
Haarlem-Amsterdam	44	42	42	42	42
Rotterdam	37	38	38	36	38
Breda	45	43	42	41	37
Den Bosch	41	42	40	38	38
Roermond	38	37	33	33	35
Totaal	44	44	43	41	41

3 Zorg voor katholieke kerkgebouwen

3.1 Aantal katholieke kerkgebouwen

Tabel 5 Aantal kerkgebouwen (per 1 november 2012)

	2008	2009	2010	2011	2012
Groningen-Leeuwarden	85	85	85	85	85
Utrecht*	339	338	338	333	329
Haarlem-Amsterdam	200	199	198	197	195
Rotterdam*	188	182	176	170	170
Breda*	152	152	151	149	148
Den Bosch	360	357	353	351	348
Roermond	337	334	328	324	318
Totaal	1.661	1.647	1.629	1.609	1.593

* In vergelijking met de persmap Kerkbalans 2012 enkele administratieve correcties in de jaren 2008-2011.

3.2 Aantal buiten gebruik gestelde en nieuwe katholieke kerkgebouwen

Tabel 6 Aantal buiten gebruik gestelde en nieuwe kerkgebouwen in 2012

	buiten gebruik gesteld	nieuw
Groningen-Leeuwarden	0	0
Utrecht	4	0
Haarlem-Amsterdam	2	0
Rotterdam	0	0
Breda	1	0
Den Bosch	3	0
Roermond	6	0
Totaal	16	0

3.3 De in 2012 buiten gebruik gestelde katholieke kerken c.q. vervanging hiervan

In de loop van 2012 zijn 16 kerkgebouwen buiten gebruik gesteld. Van alle kerkgebouwen neemt een buurkerk de functie over in het kader van parochiële samenwerking of samenvoeging.

Aartsbisdom Utrecht

In **Doesburg** is de H. Martinuskapel met 140 zitplaatsen van de parochie Levend Water aan het gebruik onttrokken.

In **Zeist** is de St. Jozefkerk van de parochie St. Maarten aan het gebruik onttrokken. Het kerkgebouw telde 800 zitplaatsen.

In **Arnhem** zijn de H. Geestkerk en de St. Jan de Doperkerk met 500 zitplaatsen van de parochie St. Eusebius aan het gebruik onttrokken.

Bisdom Haarlem-Amsterdam

In **Volendam** is het kerkgebouw in de parochie H. Vincentius met 350 zitplaatsen aan het gebruik onttrokken.

In **Amsterdam** is de Maria Magdalenakerk van de parochie VVL aan het gebruik onttrokken. De kerk telde 250 zitplaatsen.

Bisdom Breda

In **Breda** is het kerkgebouw van de Nazarethparochie met 400 zitplaatsen aan het gebruik onttrokken.

Bisdom 's-Hertogenbosch

In **Berlicum-Middelrode** is de St. Petruskerk van de parochie Sint Norbertus aan het gebruik onttrokken.

In **Eindhoven** zijn de St. Antonius van Paduakerk en de H. Hart van Jezuskerk met 500 zitplaatsen van de parochie Sint Joris aan het gebruik onttrokken.

Bisdom Roermond

In **Maastricht** is het kerkgebouw van de parochie Onbevlekt Hart van Maria met 900 zitplaatsen aan het gebruik onttrokken.

In **Sittard** is het kerkgebouw van de parochie H. Antonius van Padua aan het gebruik onttrokken. Het kerkgebouw telde 600 zitplaatsen.

In **Weert** is het kerkgebouw van de parochie H. Franciscus van Assisië met 730 zitplaatsen aan het gebruik onttrokken.

In **Kerkrade** is het kerkgebouw van de parochie De Blijde Boodschap aan het gebruik onttrokken. Het kerkgebouw telde 580 zitplaatsen.

In **Venlo** zijn het kerkgebouw van de parochie H. Jozef met 600 zitplaatsen en het kerkgebouw van de parochie H. Lambertus met 850 zitplaatsen aan het gebruik onttrokken.

3.4 Nieuwe katholieke kerken in 2012

Er zijn in 2012 geen nieuwe kerkgelegenheden in gebruik genomen.